
Anbudet

Eskilstuna - Strängnäs

Släktforskarförening

Medlemstidning för Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening

Nr 4 - 2018

Bro. Foto: Sven Kullman, 2018. Läs vidare på ss. 4-6

Innehåll

Ordförandespalten.....	2
Inbetalning av medlemsavgift 2019	3
Svar på SVAR.....	3
Döstdning.....	4
Nya medlemmar.....	6
Gottvallen, Hagby socken, Uppsala län	7
Presentation av lokalvärdar i Eskilstuna.....	8
Berättarkvällar i Strängnäs	9
Preliminärt kalendarium våren 2019	10
Från kortregister till databas (USB-minne).....	12
Rapport från höstmötet.....	13
Näringsidkare i arkiven.....	14
Riksarkivet 400 år.....	15
En julhelg i min barndom	16
Fördjupningskurs.....	17
Fogdöns hembygdsförening	18

Ordförandespalten

Julen närmar sig med stormsteg. Tänk att tiden verkar gå så fort när man blivit pensionär, den bara flyger fram. När man var barn gick ju tiden så oändligt långsamt, framför allt veckorna före jul när man gick och väntade på jultomten.

Lördagen den 20 oktober hade vi höstmöte i föreningen. Vi fick höra ett intressant och mycket roande föredrag om "den besvärliga svärmodern" av professor Kalle Bäck. Det är lite fascinerande att tänka på att det var mycket vanligt att man levde tre generationer under samma tak för bara 50-75 år sedan. Jag minns själv från min uppväxt att vi barn och mina föräldrar levde på bottenvåningen och min farmor en trappa upp, men jag upplevde inte henne som en "besvärlig" svärmor. Min farfar träffade jag aldrig, han gick bort innan jag föddes. Jag tyckte det var roligt att ibland när det blev lite långtråkigt gå upp och prata lite med farmor. Bl.a. skrev jag ner namn och födelsedatum på en massa släktingar som jag sparade och tog fram många år senare när jag började släktforska. Samma sak gjorde jag för övrigt när jag träffade min mormor som bodde några kilometer bort. När jag skrev ner namnen på lappen hade jag nog ingen aning om att det fanns något som hette släktforskning men lappen hade jag stor nytta av ca 50 år senare.

Vidare på höstmötet beslutade vi att höja medlemsavgiften med 50 kronor för att få balans i ekonomin. Vi bestämde också att Anbudet skall återgå till att ha samtliga sidor i färg. Se separat artikel om höstmötet i denna tidning.

Ni som lika gärna vill ha tidningen i PDF-format kan få det. Tala i så fall om det för kassören så kommer nästa nummer som PDF. Då får ni ju dessutom tidningen ett par dagar före de som vill ha den i pappersformat.

Den 19 januari 2019 är det Släktforskningens dag med temat "Fotografiet och släktforskningen". Det kommer att vara ett antal aktiviteter i Eskilstålan på biblioteket i Eskilstuna och på Multeum på biblioteket i Strängnäs.

Vi behöver lite nya funktionärer som hjälper till med olika saker i föreningen, t.ex. att ordna resor till olika resmål som kan vara intressanta för släktforskare, webbmaster m.m. Hör av er om ni är intresserad eller om ni vet någon annan som kan tänkas vilja hjälpa till. Ni har kanske märkt att vi inte arrangerar några resor längre. Det beror helt enkelt på att vi inte har någon medlem som vill åta sig att jobba med resor.

Kjell Ivarsson
Ordförande

Eskilstuna - Strängnäs
Släktforskarförening

Föreningslokal Eskilstuna

Dambergsgatan 1, 633 41 Eskilstuna
essf@telia.com

Föreningslokal i Strängnäs

c/o Studieförbundet
Källgatan 3 A
645 31 Strängnäs

Medlemskap

Medlemsavgift	250.-/år
Familjemedlem	150.-/år
Ungdom upp till 23 år	50.-/år

Bankgiro

805-3431

Styrelse

Ordförande Kjell Ivarsson 016-12 35 91

Vice ordf. Ove Jansson 070-304 38 12

Sekreterare HåkanOlle Larsson
070-665 29 39

Kassör Christer Ståhl 0159-315 64

Ledamot Eskil Ward 0152-183 45

Ledamot Hans Liljenstolpe 0152-201 78

Ledamot Göran Olofsson 070-336 36 89

Ledamot Gun Sundberg 070-144 25 33

Kommittéansvariga

Se hemsidan www.essf.se

Revisorer

Britt-Marie Andersson 016-940 03

Marie Cypriansen 016-14 59 18

Valberedning

Sammankallande

Mats Adolfsson 070-356 08 03

Webbmaster vakant

Se mer information på vår hemsida
www.essf.se

Anbudet

Ansv. utgivare Kjell Ivarsson

Redaktion

Sven Kullman (ansvarig) 016-12 62 87

sven.kullman@telia.com

Åke Ellin 0152-432 60

Lena Sundin Andersson 073-615 53 57

Gunilla Thörne 0152-186 63

Ann-Sofie Johansson 070-493 31 38

Teknisk redaktör

HåkanOlle Larsson 016-35 00 35

reproconsult@telia.com

Önskar du kontakta någon av skribenterna i detta nummer, hör av dig till redaktionen.

Eftertryck eller citat

Får gärna göras ur Anbudet under förutsättning att källan och författaren anges.

Inbetalning av medlemsavgiften för 2019

Det börjar närma sig ett nytt år och därmed är det dags att betala 2019 års medlemsavgift. Sista dagen för inbetalning är 31 januari 2019

Du/Ni får inget inbetalningskort separat hemskickat.

Inbetalningskort finns på sista sidan i Anbudet 2018 nr 4 (denna tidning).

För de som behöver inbetalningskort, går det bra att klippa ut det från tidningen, då tryckeriet har godkännande för att trycka inbetalningskort.

Avgiften för 2019 är enligt beslut på höstmötet:

Fullbetalande medlem 250 kronor

Familjemedlem 150 kronor

Ungdom (upp till 23 år) 50 kronor

Inbetalning sker till bankgiro 805-3431 eller Swish 123 667 63 32.

Ange att det avser årsavgift 2019. Om du betalar in för någon annan ange det vilket underlättar för kassören att hålla koll på vilka som betalt.

Styrelsen

Svar på SVAR

ESSF-lokalen i Strängnäs var mycket välbesökt tisdagen den 10 oktober när vi hade besök av Thomas Furth, från Genealogiska föreningen, som visade och beskrev SVAR och dess funktioner.

Efter första februari har alla fri tillgång till Digitala forskarsalen på Riksarkivet som innehåller ca 100 miljoner dokument!! Där finns allt från släkter till stora samhällsförändringar m.m.

Man går in på Riksarkivet via länken <https://sok.riksarkivet.se/digitala-forskarsalen>

Om man vill söka i dokument som är yngre än cirka 110 år måste man logga in sig enl. den nya GDPR-lagen men det är ändå fortfarande kostnadsfritt. Har man en gammal inloggning ska den fungera!

Sen kan man klicka sig fram i de olika dokumenten. Där finns Digitaliserade arkiv, Databaser och Externa länkar att botanisera i och mycket mer.

Bl. a. visade han de arkiv som är mest populära, såsom kyrkoarkivet, SCB 1860–1947 som är avskrifter av födelse-, död- och vigselböcker som prästerna beordrades skicka in.

Bouppteckningar och domböcker är också välbesökta. Han visade också hur man kan förstora bilden, kopiera bild-ID m.m.

En mycket givande och trevlig kväll med en underhållande och kunnig föreläsare.

Lena Sundin Andersson

Döstädning

Inför min sjuttioårsdag passade jag på att döstda. En av de kassar fulla med papper, som jag tänkte kasta direkt, väckte ändå mitt intresse. I kassen fanns en guldgruva. Brev, memoarer, kort och lappar med korta stödmeningar som säkert var tänkta som memoarer från min moster, morbror, mamma och syster. Jag började läsa och skriva ned. Min morbrors ord blev så verkliga:

Timmar tillhoppa blir dagar och veckor

Månadslänga så vill man tro

Men snart lägges år till i långa sträckor

Och tillvarons väsen blir till en ändlös bro

Jag bestämde mig för att berätta lite för mina barnbarn om en tid då det inte fanns tvättmaskin, kylskåp, telefon, radio, TV, dammsug, mobil, internet, bilar, flygplan eller p-piller. De flesta hade inte rinnande vatten, WC eller dusch. Det blev min 70-årspresent till mina barn och barnbarn.

Mitt släkträd – några berättelser

Utan att ännu ha börjat släktforska på riktigt, utan bara letat bland gamla papper och på det man lätt kan få fram på nätet har jag ändå uppgifter om min släkt från 1600-talet.

Min morfars farmors mormors farfars far Nils och morfars farmors farfars mor Maria är än så länge de äldsta släktingar jag funnit. De var samtida med Bach. På 1700-talet har jag hittat den (hittills) ende kriminella personen i slakten, Töres Olofsson från Tived. 1719 hade Töres försummat att vidarebefordra bud om vargskall. Det blev kännbara böter.

Morfars farfar sockenskräddaren Sven Svensson var född 1776 och hans fru Maja Olsdotter född 1779 kom från Ålsundet i nuvarande Gullspångs kommun. Deras son som också hette Sven Svensson bodde en period i Torshälla där en del av deras barn är födda 1837 – 1848. Sven var sockenskräddare.

En annan son, Olof Swensson bodde en period med sin fru Johanna i Otterbäcken. Där köpte Olof en skuta som han seglade med till Tyskland och sålde ost, smör och lax m.m. Husmödrarna stod på kajen och väntade på "Svenskollen" och hans varor.

I mitten av 1800-talet flyttade familjen till Främmestad i Västergötland där Olof fick anställning som rättare på slottet.

Olof ville att hans son August skulle ta över som rättare efter honom. Men i september 1870 var han tvungen att skriva nedanstående brev till sina döttrar i Stockholm. Ett brev som började med en liten förmaning (tror jag):

"Våra kära Barn der långt bårta!

Wi har nu fått bref från Anna och igår från Cristin tack derföre att i sender oss ännu en Rad. Hvad Lofvis egentligen menar är icke godt att veta, hon öfverlägger väl med sig sjelf om saker å ting. Å icke känner iag Edra tankar. Måtte Edra tankar och funderingar leda till Goda slutsatser och måtte han som leder och styrer allas öden Efven styra Edra, att i icke må helt uppgifvas på eder bana utan då I sitt eder mätta på denna verdens förgängliga Gunstiga skatter och guld I måtte uppslå edra ögon till höjden och säga O! min älskade Fader i himmelen iag är icke i stånd att här i världen finna full tillfredsställelse för min sjel. Finns ingen annan bättre frid och förnöjelse för mig fattiga barn så synes för mina ögen såsom du skulle skapat mig blott till ett qual, Men enligt ditt eget ord och löfte måtte du icke så gjort, utan vill i långt högre måtto och till helt andra föremål sträcka den åstundan som inom mig tycks tillfredsställd.

O! så visa mig då din afsigt ditt goda Rådslut om mig, på ett Rätt klart sätt att jag måtte tro och lyda dig, få mitt bröd och mina kläder af dig och få mina synders förlåtelse af dig att iag måtte blifva din brud, få Glädjas med dig, sjunga ditt lof och prisa ditt namn förutan ända, O! våra älskade flickor, måtte vi icke bli otillfredsställda i vårt inre utan måtte du gifva oss mer än vi begära kunna, amen

Sjelfve har i gifvit anledning till förstående, ty i alla edra bref tycks vi ju finna att icke någon egentlig tillfredsställelse kan nå edert inre oaktat att det stora och sjöna i dagligen ser, Rätt så. Iag menar och att det är bra mycket fåfånglighet med alltihop, då man icke ens kan hafva full frid då man står helt nära kungen.

Herren är God och förbarmar sig öfver all sin värk så tror iag och att han Gör det för er som han i sin vishet finner vara edert bästa, hvilket vi och ber honom om att han skall föra eder på hvilken väg som hälst allenast edra sjelar måtte blifva frelste. Och Käre Gode Gud Gif du och våra små fattige töser hvad de behöfva och Gör dem nöjda med hvad du ger. Gif dem ett stilla och lugnt sinne så gifver du dem väl och en bättre plats och haf i synnerhet nu omvårdnad om min Lofvis och Soffi men vare och Anna och Cristin dig troget anbefalte.

Och nu om Agust. Han dog Fredag moron kl. 3 Den 16 sept 1870. mamma å iag var där. Då han om Thursdags Eftm undfått den Heliga nattvarden uppstämde han med hög och tydlig Röst 4 värser af psalmen 261 hvari Kyrkoherden Sunder instämde, och så vart han lugn och nöjld med att skiljas hädan, tog afsked af lärningarna, förbidade i oupphörliga plågor en stilla skilsmesa. Fram på förmiddagen Reste vi

hem till våra små och om Söndags Eftermiddag Reste iag dit igen att Rådgöra med Directören om begrafningen hvilken han ville skulle sje der i Tun, men som mamma icke på villkor gick in derpå beslutades att stoftet skulle jordfästas i Tun och sedan köras till Främmestad på Tisdagen. Mamma å ja Reste då der ner kl 7. Fm och som alla Rättarna, Directörn och Lärningarna voro samlade bjöds Kaffe Smörgås ost 2 Glas pårtvin plommon hvarefter vi Gick ut. Lärningarna hämtade Agust från en angenäm löfsal inrättad på logen der han blifvit fint och dyrbart insvept med konstigt vitt täcke och fin vit kudde med bred spets omkring. Framkomna till st trappan öppnades locket och vi alla Gjorde vårt sista afsked med Agust som då låg sig alldeles lik, och såsom han sofvit.

.....

Och nu far iag i morgon Efter hans saker och är Godt väder följer Hannes med. Sven var med då om söndan då han och iag spisade qvälsvad med Härskapet på Sätenäs, och nu förvara detta bref till ett minne, adjö våra Töser små Gud välsigne eder alla 4
Olof Sv-son"

Olof lär ha varit hård och sträng. Han var mån om att sönerna skulle få en god utbildning. Efter att August dött skulle sonen Johannes, min morfar, utbildas så att han kunde ta över som rättare.

Johannes född 1864 träffade Maria född 1872 på Främmestad. Maria var min mormor. Hon var husjungfru hos friherrinnan Hierta på Främmestad. När morfar var klar med sin utbildning till befallningsman på Sätenäs 1893 gifte de sig och flyttade in i rättarbostaden i Främmestad.

Dottern Helga (min moster) född 1897 har berättat om hur det var att vara barn på Främmestad:

"Jag kommer inte ihåg hur gammal jag var eller hur många syskon vi hunnit bli då vi sutto med Mamma. Hon talade om berättelser, det hette så – inte sagor. Jag känner hur undrande jag var över allt jag hörde. Kanske tyckte jag ibland att de minsta syskonen var lite störande, men jag kände att vi hade ett intresse gemensamt: Mamma och sagorna. Rummet var svagt upplyst, elektriskt ljus fanns inte. Vilka berättelser fick vi då höra? Jo först och främst om apan och katten. Hur de kommo på varandra med att klättra i äppelträd. Apan för att stjåla äpplen, katten för att fånga småfåglar. Vi fick nog också höra om Robinson Kruse, men apan och katten kunde vi höra hur många gånger som helst. Mamma sjöng också. Jag tyckte inte melodin var särskilt vacker såsom jag ville ha den eller som när Pappa sjöng julsånger för oss. Men jag tyckte mycket om när hon sjöng ty det var så speciellt i hennes stil. Kanske var det också något av beundran för kunskap som

vaknade inom mig och gjorde att jag gärna lyssnade, för Mamma sjöng på latin. Chile vis per pure nonau raris. Vid dessa sagostunder vid brasan eller ett ljus skulle dörren vara stängd. Det voro vi alla överens om. Vi barn därför att det var mer spännande och Mamma för att hon var blyg och inte ville att Pappa skulle höra henne. Han låg då i regel på soffan i sängkammaren och läste. Han tyckte mycket om historiska romaner samt böcker av Rösiö, den store lantbruksaposteln.

Ibland kunde dörren sakta öppnas och Pappa komma tyst och långsamt krypande för att få vara med. Då blev det genast annan stämning – glad och livlig. Mamma skrattade till och småsyskonen rusade fram och ville rida. Så kröp han omkring i rummet med någon av dem på sin rygg. Ja, sedan var det snart dags för gröten och så till sängs."

På söndagarna hände det också att hela familjen gick på utflykt. Morfar med det yngsta barnet på axlarna.

Den första maj tog barnen av sig skor och strumpor och sedan sprang de barfota hela sommaren fram till första september.

På vintern lekte barnen i källbackarna eller på isen. Morfar kunde t.o.m. åka skridskor. En gång kom friherrinnan och frågade om morfar ville åka skridskor med henne. Då stod barnen och beundrade hur vackert de åkte. Till jul tog morfar med barnen ut i skogen för att hugga gran, medan mormor kokade skinka och gjorde ordning dopp i gryta. Grytan stod på en stol och alla samlades runt den och doppade och åt. På kvällen dansade de runt granen. De är när barnens händer inte räckte runt granen tog de en halsduk som fick fylla ut det toppa utrymmet. Andra lekar de lekte var gömma nyckel och ett skepp kommer lastat.

De lekte med Hiertas barn och lagårdsförmannens barn. Friherrinnan lärde barnen att sy och visade vid några tillfällen film. Hans Hierta lärde dem spela brännboll. De ritade upp en stor fyrkant utanför stenhuset.

En dag hade baronens son med sig en sparkboll som han sparkade iväg långt för att visa de andra barnen att man kunde sparka bollen till varandra. Då kom min morfar Johannes förbi och Hans frågade om han ville sparka. Ingen hade tidigare sett en sparkboll, så Johannes trodde att den var gjord av trä så han gick en bit ifrån och tog sats. När han skulle sparka föll han omkull och bollen kom inte långt. Svårt att tänka sig hur man ska sparka på en sparkboll av trä."

Johannes slutade så småningom som rättare och arrenderade mark av baron Hierta. 1929 beslöt Baron Hierta att arrendatorerna till gårdar på Främmestad måste köpa dem. Baron hade förlorat på borgen och behövde pengar. För Johannes och Maria blev det omöjligt. Gården auktionerades bort. Dagen därpå flyttade de. Johannes väntade på redovisning från den man som tagit på sig ansvaret för att inkassera pengar för gård och inventarier. Han besökte mannen flera

gångar och fick varje gång lugnande besked. När han sista gången åkte till Trollhättan, var mannen inte längre där. Han hade hoppat i ett av de stora vattenfallen och dränkt sig. På en sten vid fallet hade han skrivit FÖRLÅT. Johannes gick till fallet och tittade på det strömmande vattnet och på stenen.

”Jag har förlåtit honom” sa Johannes till en ledsen Maria när han kom hem. ”Nu stryker vi ett streck över det här och talar aldrig mer om det.”

Johannes hade ändå lite pengar som han fått för lösöre som räckte till att betala huset de flyttat till. Dessutom hade Sveriges riksdag beslutat om folkpension. Den var liten, men den betydde mycket för Maria och Johannes. Johannes började säga ”inte ens kungen har det så bra som vi!”. Kanske jämförde han sig med mannen som tog deras pengar men också sitt liv.

I 70-årspresent fick jag av mina fina barn Elin och Calle en weekend för att leta våra rötter. Då besökte vi bl.a. Främestad och Johanneslund/Rättvik. Hembygdsföreningen där har gjort ett fantastiskt arbete med att bevara rättarbostaden, dagsverkebostaden och en torparbostad. Vilket arbete de lagt ned! Och vilken ynnest att få ta del av det. Jag hade en nästan magisk känsla, när vi gick uppför de slitna trätrapporna till övre våningen där min mamma, mina mostrar och mor-

bröder, min mormor och morfar, min morfars far och morfars mor gått före oss.

Nästa steg för mig är att börja släktforska ”på riktigt”. Nu vet jag vad jag söker.

Till exempel står det på vår spiselkrans en snusdosa i silver. På den står det ”Till befallningsman F.O. Ledin på hans 80-årsdag 3/2 1899 af vännerna vid Uttersberg.”

Frans Olof Ledin var också rättare och föddes i Enköping 1819. Han var min farfars farfar.

Som ogift hette jag Ledin. Är jag släkt med Tomas Ledin? Många frågor. Men jag vet inte. Än. Enligt min mamma är vi släkt.

Jag ska också ge mig på något som jag märkt är det svåraste av allt. Att skriva om mig själv som mina barn och barnbarn vill att jag ska göra. Men hur gör man det? Ska det mörka med? Kommer jag att sära någon? Eller ska det vara så där glättigt som livet är på Facebook?

Det mest spännande. Jag ska skriva ”Sagan om ringen II”. Den fina guldringen som jag bara får på mitt lillfinger och som någon i min släkt fått av en amerikansk vicepresident. De brev som finns har jag ännu inte skrivit något om. Vill hen att jag berättar?

Mia Brunell

Nya medlemmar

Nedanstående nya medlemmar hälsas hjärtligt välkomna till Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening och vår ambition är att ni skall ha stor glädje av ert medlemskap.

Styrelsen

Anne-Marie Betulander	Mariefred	Börje H Larsson	Strängnäs
Torbjörn Schödin	Eskilstuna	Christer Hedberg	Strängnäs
Sven Nordlander	Strängnäs	Britt-Marie Ek	Alunda
Lennart Österlund	Eskilstuna	Carina Björkegren	Strängnäs
Eva Callmer	Malmköping	Gunn Hildenborg	Eskilstuna
Susanne Flodin	Eskilstuna	Bength Sandberg	Torshälla
Guje Sevon	Strängnäs	Mats Bruce	Ärla
Catarina Larsson	Stockholm	Lilliane Bruce	Ärla
Jan Olsson	Strängnäs	Lennart Kjellin	Eskilstuna
Inga Eriksson	Strängnäs	Britt-Inger Kjellin	Eskilstuna
Pian Krüger	Strängnäs		

Gottvallen, Hagby socken, Uppsala län

Gottvallen är namnet på gården där min far föddes. Jag blev nyfiken på gården, var den låg och vilka som flyttade in sen. Min släkt hade gården mellan 1913 och fram till i slutet av 1930 talet.

Så här såg Gottvallen ut fram till 1940 talet.

Hillinge 1:3, 2,7, Gottvallen, Brunna: 29,5 ha, 16 åker, 13,5 skog mm.

Taxering 18,700 (17,300, 1,400) Förvärvad 1938. Trä, 2 läg. 5 rum, 2 kök, 1 hall, ver. Tillb. 1924 och 1947. El, v, avl. Ekonomibyggn. Trä. 2 hästar, 9 nötkr. Lantbr. Ivar och Ester Larsson. Barn: Lars-Ingemar, Gösta, Siv, Inger, Margaretha, Roland, Sol-Britt, Lennart, Ulla och Thorbjörn.

När jag läste detta så började min hjärna att arbeta. Jag kände igen namnen. Jo, det var ju namnen som stod under bilden som jag hittat när jag googlade. Det är namn och bild på familjen som köpte gården av min släkt. Men nu ville jag ju veta mera...

Nästa steg var att ta kontakt med hembygdsföreningen i Hagby. Ringde till sekreteraren och fick ett telefonnummer till en kvinna som bodde i Gottvallen. Jag ringde upp henne och efter att jag framfört mitt ärende så var det tyst i telefonen några sekunder och sen säger hon: Spång...men

Så här ser Gottvallen ut idag.

det var ju dom mina morföräldrar köpte gården av. Jag hade lyckats få träff på rätt gård. Sen fick jag telefonnumret till hennes mamma och hon är barn nr 3, Siv. En härlig gammal dam och hon sa att jag var välkommen att komma dit och titta hur det ser ut idag. Ring innan bara så att vi är hemma.

Om man jämför bilderna så saknas många fönster på denna senaste. Men bakom allt det röda träet så finns möjligheten att återskapa det ursprungliga utseendet.

Hagby hembygdssförening har en gång om året en dag med

Så kom Hagbydagen den 12 augusti 2018.

ett visst tema och i år var det matkultur. Till en liten kostnad fanns väfflor, poffertjes, fläskpannkaka, ratatouille, böckling, caldereta (filippinsk gryta), gazpacho (spansk soppa), riskgrynskaka, kakbuffe inklusive Veras fina skrädmjölskakor, bitterballen... hoppas att ingen rätt nu blivit bortglömd. Jo, just ja! Vi hade också en libanesisk persiljesallad med hummus och baba ganouch.

Där träffade jag några människor som jag träffat vid ett tidigare besök för några år sedan. Nu blev jag även presenterad för Rosie och hennes mor Siv. Det var Sivs föräldrar som köpte huset av min farfar och farmor.

Underbara människor och när jag och min vän var nöjd med tiden på hembygdssföreningen så åkte vi till Gottvallen och tittade. Idag är nedre våningen renoverad och där bor Rosies dotter. Den övre våningen är fortfarande som det såg ut på 40-talet.

Vi kommer att hålla kontakten och byta information och bilder.

Informationen i denna artikel är hämtat från Hagby (C) AIIa:2 (1910-1927) Bild 1190 / sid 109, Sveriges bebyggelse och egna bilder. Spång var min farfars fars soldatnamn som sedan ändrade stavning med åren.

Presentation av lokalvärdar i Eskilstuna

Lokalvärdarna skall se till att lokalen på Dambergsgatan 1 är öppen för medlemmar i samband med öppet hus. De skall i första hand hjälpa medlemmar som har problem samt se till att det finns kaffe för de som vill ha det.

Lokalansvarig och lokalvärd, Eje Lantz, 75 år, född i Surahammar och bosatt i Eskilstuna sedan 1948. Jag har arbetat 50 år inom vapenindustrin i Eskilstuna och släktforskat i 6 år. Som adopterad har jag 2 släkter att forska i och de flesta är jordbrukare och järnvägsarbetare.

Lokalansvarig och lokalvärd Rolf Åberg, 81 år, född i Flen. Har bott i Eskilstuna sen 1944 och har släktforskat sedan 2002 i Södermanland.

Lokalvärd Richard Attered, född i Eskilstuna, Öbergsgatan 11, för snart 80 år sedan. Började släktforska 2003 genom att

gå en kurs och att bli medlem i ESSF. Jag blev invald i styrelsen 2006 och var ordförande fr.om. 2007 t.o.m. 2014. Jag är Cirkelledare och Lokalvärd sedan drygt 10 år tillbaka. Mina anor kommer från Småland, Östergötland, Närke, Värmland, Sörmland och Västmanland. Jag har även forskat på min fru Vanjas släkt. Dessutom har jag forskat på en del kända eskilstunaprofiler.

Lokalansvarig Marie Cypriansen. Jag började min släktforskarresa 2001, då var det Genline som gällde. Idag forskar jag i Arkiv Digital till största del, min släkt har funnits i Sörmland, Östergötland, Kalmar och Västernorrland. Jag

Eje Lantz

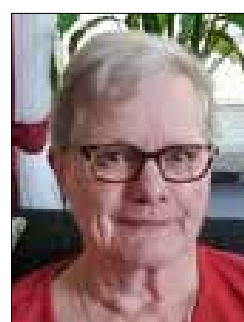
Rolf Åberg

Richard Attered

Marie Cypriansen

Alice Eklund

Gunilla Eriksson

Eva Ivarsson

Kjell Ivarsson

Eva Jonsson

Iris Rehnholm

Eva Rundin

Britt-Marie
Stenqvist-Andersson

Ulla Britt Svensson

Lokalvärdarna i Strängnäs
presenteras i Anbudet 2-2019

forskar inte bara på mig själv utan hela familjen blir utforskad. I år har jag borrar ner mig i DNA-forskning, vilket gör att jag letar efter okända fäder. Min forskning registrerar jag i Disgen, men är av en nyfiken natur så jag testar även andra program. I Eskilstuna Strängnäs Släktforskarförening har jag varit involverad i kurser sedan 2012, varit med och gravinventerat samt några år som lokalvärd.

Lokalvärd Alice Eklund. Jag började släktforska 2008. Min släkt härstammar från Södermanland på mammas sida och även på pappas sida. Han har även förgreningar i Västmanland. Jag har varit lokalvärd sedan 2009, släktforskarvärd vid Eskilskällan sedan 2011, medlem i julfirandekommittén från 2012 tills den lades ner, deltagit i gravvårdsinventeringen 2010 - 2012. Jag har även hjälpt till med kaffeserveringen på Contrast..

Lokalvärd Gunilla Eriksson, född och uppvuxen i Eskilstuna. Började släktforska som pensionär och blev samtidigt medlem i föreningen. Mina anor finns främst i Värmland, Västernorrland, Västerbotten och Finland. På min mans sida har jag forskat främst i Sörmland, Västmanland, Örebro och Västra Götaland. Har under åren också varit med som assistent i föreningens grundkurser.

Lokalvärd Eva Ivarsson, 72 år och har varit staden trogen i hela mitt liv. Började släktforska 1998 och gick med i ESSF samma år. Det är mest kyrkböcker som jag ägnat mig åt. Mina anor kommer från Värmland, Östergötland, Småland och Södermanland.

Lokalvärd Kjell Ivarsson, 72 år, född i Askers socken i Närke. Jag har bott i Eskilstuna sedan år 1967. Släktforskning är ett stort intresse som jag hållit på med i ca 20 år och varit aktiv i ESSF i stort sett hela tiden i olika roller. Jag har mina rötter i sydöstra Närke och en liten gren i Kronobergs län.

Lokalvärd Eva Jonsson. Jag har släktforskat i ca: 8 år, för mig själv och för andra. Jag hjälper till när Sören håller kurser. Det är det roligaste jag någonsin har börjat med, men området är stort och jag fortfarande nybörjare.

Lokalvärd Iris Rehnholm, född i Södertälje, sedan har vi flyttat runt i Sverige. Min pappa jobbade vid järnvägen. Jag har släktforskat sedan 2003, men de sista åren lite mindre. Jag har varit sekreterare i föreningen i 13 år.

Lokalvärd Eva Rundin. Infödd Eskilstunabo. Har släktforskat ett antal år. Varit assisterande kursledare på flera grundkurser och lokalvärd i många år.

Lokalvärd Britt-Marie Stenqvist-Andersson, 75 år, född i Stockholm, men bott i Kjula sedan 1971. Anledningen till flytten hit var mitt och familjens stora intresse för kapplöpninghundar. Mina föräldrar hittade ett bra ställe att föda upp hundar på. Intresset för släkt- och gårdsforskning började 1984 och det har jag hållit på med till och från till dags dato. I föreningen har jag sysslat med att hålla kurser, gravstensinventeringar och lokalvärd.

Lokalvärd Ulla Britt Svensson. Jag är född och uppvuxen i en by norr om Ljusdal i Hälsingland och vår familj flyttade 1945 till Ärla i Södermanland på grund av arbetsmarknaden. I min forskning har jag mina anor så långt bak jag forskat i Hälsingland och Härjedalen med några grenar i Värmland och Malmöhus och från början av 1900-talet även i Kanada och USA. Min nyfikenhet väcktes för släktforskning långt innan jag själv började då släktingar från "det stora landet" kom på besök. Jag är intresserad av kulturhistoria och skall försöka "klä" mina anor med ytterligare information om tiden de verkat.

Berättarkvällar i Strängnäs

(3 gånger per termin och alltid kl: 18:00 – 20:00)

Vi söker berättare till nästa år 2019!

Nu är det så att vi tror att alla har något att berätta från sin släktforskning och skulle önska att fler vill dela med sig av den till oss andra.

Att vara berättare under en kväll är inte svårt – Du bestämmer själv hur Du vill göra det – enkelt är bäst.

Har Du frågor eller undrar hur

Berättarkvällarna går till så hör av Dig till oss.

Vi som har hand om Berättarkvällarna är:

-Eva Vajstedt - p.e.vajstedt@bahnhof.se

-Gunilla Hård - gunillahard105@gmail.com

Preliminärt kalendarium för ESSF våren 2019

Lokalen Källgatan 3 B i Strängnäs. Öppettider

Tidsperiod	Fr o m	T o m	Dag	Tid	Anm.
Kvällsöppet	9 jan	5 maj	Alla onsdagar	18–21	-
Extra långöppet	-	-	Fem onsdagar	14–21	9 jan, 30 jan, 27 feb, 27 mar, 24 apr
Helgöppet	-	-	Fem söndagar	14–17	20 jan, 10 feb, 10 mar, 14 apr, 5 maj

Lokalen Dambergsgatan 1 Eskilstuna. Öppettider

Tidsperiod	Fr o m	T o m	Dag	Tid	Anm.
Eftermiddag	15 jan	9 maj	Tisdagar och torsdagar	13–17	Stängt den 18 och 30 april.

Aktivitet	Datum	Da g	Tid	Plats	Föreläsare/Stödperson/Ämne
Öppet hus	15 jan	Ti	13–17	Lokalen E-tuna	Vårens första "öppet hus".
Öppet hus	9 jan	On	14–21	Lokalen S-näs	Vårens första "öppet hus".
Släktforskningens dag	19 jan	Lö	11–15	Eskilskällan Eskilstuna	Släktforskar jour. Jan Netzel pratar om Eskilskällan och arbetet med att digitalisera, dokumentera och publicera Eskilstunabilder. Släktbilder ur arkiven, Oskar Nilsson från Eskilskällan berättar om personbilder ur arkiven.
Släktforskningens dag	19 jan	Lö	(11–15)	Multeum Strängnäs	Släktforskar jour.
Tematräff	24 jan	To	14–16	Lokalen E-tuna	Tema Min släkt Jan Netzel (dataprogram)
Temakväll	5 feb	Ti	18–20	Lokalen S-näs	Handskriftstyndning Tina Höjer, Inggård Jensen
Föredrag	12 feb	Ti	18:30–20:00	Contrast Eskilstuna	Tomas Fürth Genealogiska föreningen vägleder oss släktforskare och ger goda råd. Nya och erfarna släktforskare är välkomna!
Föredrag	21 feb	To	-	Multeum S-näs	Kalle Bäck föreläser om Sverigebilden.
Berättarkväll	26 feb	Ti	18–20	Lokalen S-näs	Några släktingars levnadsöden Hans Liljenstolpe
Tematräff	28 feb	To	14–16	Lokalen E-tuna	Tema Min släkt Jan Netzel (dataprogram)
Temakväll	5 mar	Ti	18–20	Lokalen S-näs	Domstolsforskning Eivor Grafsund
Cafékväll	6 mars	On	18–20	Lokalen Eskilstuna	Tema: Släktforskning i allmänhet. Vi diskuterar våra erfarenheter och problem med vår forskning. Vård: Kjell Ivarsson

Preliminärt kalendarium för ESSF våren 2019

Årsmöte	16 mars	Lö	13-16	Seniorcentrum Eskilstuna	Släktspår – hur fläta samman släktforskning? Eva Wassén Eriksson
Berättarkväll	26 mar	Ti	18-20	Lokalen S-näs	I farfars fotspår Birgitta Munkhammar
Tematräff	28 mars	To	14-16	Lokalen E-tuna	Tema Min släkt Jan Netzel (dataprogram)
Cafékväll med tema. Uppföljning "Fröslunda"	(4 apr)	To	18-20	Lokalen Eskilstuna	Västermarken vad är det? Jan Lundell vägleder oss bland de försvunna gårdarna. Bengt Boberg minns och berättar om sitt gamla Marielund. Värd: Göran Olofsson
Temakväll	9 apr	Ti	18-20	Lokalen S-näs	Hur man kan arbeta med sina DNA-resultat Kerstin Nilsson
Berättarkväll	23 apr	Ti	18-20	Lokalen S-näs	Emmas svenska bibel Ellinor Andrén
Föredrag	25 apr	To	-	Multeum S-näs	Calle Lindström föreläser om Oäkta barn.
Öppet hus	5 maj	Sö	14-17	Lokalen S-näs	Vårens sista "öppet hus".
Öppet hus	9 maj	To	13-17	Lokalen E-tuna	Vårens sista "öppet hus".
Övrigt	24-25 augusti		Släktforskardagarna 2019.	Tema "Kyrkans Skatter"	Borås

Se även vår hemsida, kommande mailutskick och vårt kalendarium uppsatta i lokalerna!

Lokalen Eskilstuna
Dambergsgatan 1, Eskilstuna

Seniorcentrum
Alva Myrdals gata 3 D, Eskilstuna

Biblioteket Eskilstuna
Contrast/Eskilskällan
Kriebsensgatan 4, Eskilstuna

Lokalen Strängnäs
Studieförbundet, Jägarsalen
Källgatan 3 B, Strängnäs

Biblioteket Strängnäs
Multeum
Eskilstunavägen 2, Strängnäs

Från kortregister till databas (USB-minne)

Registrering av födda, vigda och döda inom vårt område har pågått under många år. Det startade med att ett antal medlemmar kopierade kyrkböckerna för Eskilstuna kommun till A3-kopior i pappersformat. Första gången jag hittat uppgift om detta i arkivhandlingar är 1995 då det nämns i ett styrelseprotokoll.

Med dessa papperskopior som underlag skrevs alla poster in på registerkort i ett projekt under ledning av Bror Erik Ohlsson. Registret fanns på Stadsarkivet och senare överfördes det till Biblioteket. I Anbudet nr 1-2004 finns en artikel om kortregistret skriven av Sven Kullman.

Nästa steg blev att korten registrerades i ett program som hette PC-file. Detta projekt fullföljdes dock inte utan endast en del av materialet registrerades. Detta skedde i slutet av 1990-talet. Registret konverterades sedan till EXCEL. Detta var enligt protokoll klart 1999.

Jag och Arne Carlsson träffade Nils Mossberg som då var chef för Stadsarkivet och kom överens om att vi kunde utnyttja kortregistret för registreringen av poster som inte fanns med i PC-file. Vi testade läspennor för att enkelt kunna läsa av vad som stod på korten men det blev ingen större succé, utan vi fick helt enkelt skiva av korten i EXCEL. Så småningom övergick vi till att använda kyrkböckerna på nätet. En viktig anledning var naturligtvis att kortregistret bara fanns t.o.m. år 1900, dessutom var det ju självklart en andrahandskälla.

Kortregistret. Foto: Sven Kullman

Allt detta handlar om Eskilstuna kommun. Sedermera har det utökats till att även omfatta Strängnäs kommun. Vartefters antalet registrerade poster har utökats har ett antal utgåvor getts ut. Vi är nu uppe i utgåva 5 som gavs ut under hösten 2018. Den första utgåvan kom sannolikt ut omkring år 2005, men det har jag inte hittat någon uppgift om. I början handlade det om CD-skivor, sedan blev det CD-skivor alternativt USB-minne, nu är det enbart USB-minne.

Bilden hämtad från en annons om försäljning av CD-skivan

Under hösten 2018 blev Eskilstuna kommun färdigregistrerad t.o.m. 1942, och då sålde vi registret till Arkiv Digital. Vi har dock fortfarande rätt att sälja registret på CD/USB om vi så vill, vilket vi också gjort. Vårt USB-minne som vi säljer innehåller dock mycket mer än det vi sålt till Arkiv Digital. Det vi sålt till Arkiv Digital är enbart Eskilstuna kommun, ca 373.000 poster, och det som de lagt ut på sin site "Allt i ett" är bara de poster som de kan länka till originalböckerna. Resten kommer så småningom. Vårt USB-minne innehåller förutom resten av posterna i Eskilstuna kommun dessutom ca 58.000 poster från Strängnäs kommun.

Vill du hjälpa till med registreringen så är du välkommen att göra det. Hör av dig till Christer Fredriksson Mail: kriste.fredrikss@telia.com Tel: 016-14 02 46. Du kan antingen var med i lokalen i Eskilstuna på måndagar eller sitta hemma och göra registreringen.

USB-minne.

Foto: Kjell Ivarsson

Anita Carlsson i full fart med registrering. Anita har varit med hela tiden som registreringen pågått. Foto: Kjell Ivarsson

Kjell Ivarsson

Rapport från höstmötet

Kalle Bäck med boken "Den besvärliga svärmodern - myt, nidsbild eller verklighet"

Lördagen den 20 oktober 2018 var det dags för höstmöte i Släktforskarföreningen. Ett drygt femtiotal medlemmar hade infunnit sig på Seniorcentrum denna soliga lördagseftermiddag.

Mötet inleddes med föredrag av Kalle Bäck som är professor i historia och författare till ett flertal böcker, bl a "Det svenska dasset - inte bara en skitsak" och "Den besvärliga svärmodern - myt, nidsbild eller verklighet".

- Mitt intresse för svärmödrar väcktes vid mina intervjuer inför boken 'Det svenska dasset', då det visade sig att ett av de vanligaste diskussionerna mellan hustrun och mannen på dasset var om svärmor, säger Kalle Bäck.

Sedan blandade han med historier och fakta om svärmoderns dåliga rykte förr och nu. Hans sagolika berättarkonst utmynnade i många skratt. Till slut påpekade Kalle Bäck att svärmödrarna inte alls var elaka utan bara ville väl och att "våra" svärsöner fick ytterligare en fin mor. Ett mycket uppskattat föredrag!

Efter kaffepaus var det dags för höstmötet som öppnades av ordförande Kjell Ivarsson. Kassör Christer Ståhl redogjorde för föreningens ekonomi som ser ut att följa budget. Då vi även i år kommer att redovisa ett minusresultat, fortsätter vi med att hitta ny lokal i Eskilstuna för att sänka hyreskostnaden. Även besparingar på vår tidning Anbudet.

Vi är idag 630 st medlemmar, men vi hoppas förstås kunna bli fler, säger Christer.

Anbudets framtida utformning fanns också med på dagordningen. De senaste numren har tryckts med färg på omslaget och svart/vitt på inlagan. Håkan Olle Larsson redogjorde för olika alternativ, antingen helt i färg, endast färg på omslaget och svart i inlagan. Kanske också att trycka 16 sidor istället för som idag 20 sidor. Efter en längre diskussion med många bra synpunkter beslutades att redaktionen får möjlighet att själva avgöra när det ska vara färg eller svart tryck i inlagan av tidningen.

Då föreningens ekonomi är ansträngd föreslog styrelsen att vi höjer medlemsavgiften. Kjell påpekade att vi haft samma avgift i många år, varför en höjning kan kännas befogad. Förslaget är 250 kr för medlem, 150 kr för familjemedlem och 50 kr för ungdom. Höstmötet tyckte det var bra och godkände detta.

Årsmötet 2019 blir lördagen den 16 mars och höstmötet samma år sker lördagen den 26 oktober. Som vanligt är vi på Seniorcentrum.

HåkanOlle Larsson

Näringsidkare i arkiven

*Bild från F.O. Nilssons diversehandel. Affären drevs av artikelförfattarens farfars farfar.
Foto: Eskilstuna stadsmuseum.*

Eskilskällans institutioner har ett omfattande material om Eskilstunas näringsliv. Företagsarkiven efter många av stadens mest betydande industrier, som till exempel Volvo BM, Bok-Öbergs, Gense och Stålpresen, finns hos Arkiv Sörmland. Där kan man hitta mycket material både om de som arbetade på fabrikena och om det som producerades. Fackföreningsarkiv från många industrier finns hos Eskilstuna stadsarkiv. Hos Eskilstuna stadsmuseum finns bland annat ett rikt fotografiskt material från Eskilstunas näringsliv genom tiderna.

Från mindre företag och handelsfirmor finns ofta inte arkiv bevarade, men information om dessa kan sökas i Handelsregistret, ett register över alla enskilda näringsidkare, handelsbolag och föreningar som bedrev näringsverksamhet. Alla som startade en firma var tvungna att anmäla detta till myndigheterna som registrerade uppgifterna om firman i handelsregistret.

Handelsregistret infördes 1888 och fördes av magistraten i städerna och av länsstyrelsen för landsbygden. 1964 upphörde magistraten och städernas handelsregister togs över av länsstyrelserna. För flera städer, bland annat Eskilstuna, finns också handelsregister tillgängliga i rådhusrättens arkiv. Handelsregistren från 1888 fram till 1994 finns tillgängliga

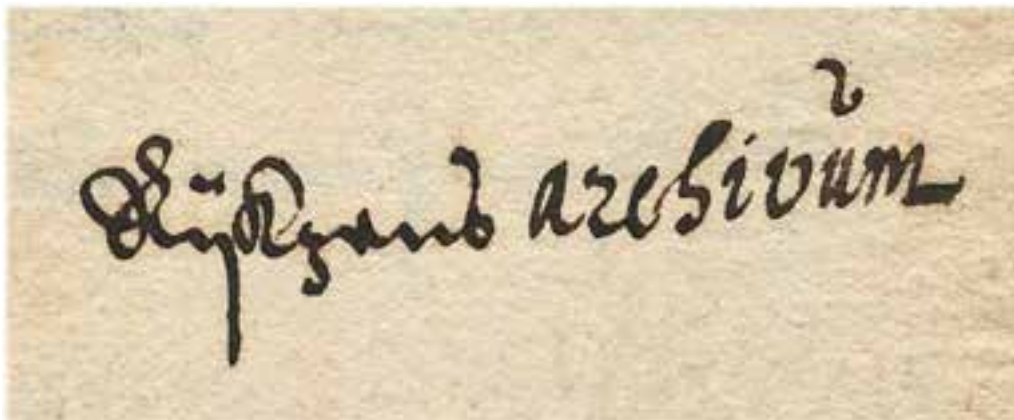
hos landsarkiven. Ännu är endast handelsregister från Väster-norrlands län digitaliserade på SVAR. Handelsregister för Sörmland kan idag sökas på landsarkivet i Uppsala.

I handelsregistret finns uppgifter om firmans namn, innehavare, huvudsaklig sysselsättning samt datum då firman registrerades. Uppgift finns också om när firman upphörde. Handelsregistret skulle enligt lag föras för både handelsbolag och aktiebolag. Men från 1897 trädde aktiebolagsregistret i kraft. Från denna tidpunkt ansvarade Patent och registreringsverket för registreringen av aktiebolag. PRV:s arkiv finns tillgängligt på Riksarkivet.

Handelsregistret är en av de främsta källorna till kunskap om enskild näringsverksamhet från 1888 och framåt. Registret ger dock en ganska summarisk bild. För att få kunskap om den ekonomiska bärkraften i verksamheterna kan man till exempel studera kommunalskattelängder (som för Eskilstuna stads del finns tillgängliga hos stadsarkivet för perioden 1875–1945).

Köpmannaföreningens arkiv finns hos Arkiv Sörmland, där kan information sökas om de köpmän som var medlemmar i föreningen.

Oskar Nilsson

Bildkälla: <https://stockholmskallan.stockholm.se/skblobs/f6/f6bd5e08-2b9a-45e0-8223-28d0d973750f.jpg?preset=pp-1200>

Riksarkivet 400 år

Redaktionskommittén för Anbudet vill uppmärksamma läsarna på att vi har en gemensam vän som för några veckor sedan fyllde 400 år och som vi alla är skyldiga största vördnad och utan denna vän hade vi inte haft möjlighet att lära känna vår egen historia och oss själva.

Här nedan följer en kort presentation av vår vän, skriven av Karin Borgqvist Ljung på Riksarkivet och som vänligen medgett återgivandet av hennes text.

Sven Kullman

"Sverige har en sällsynt lång och obruten tradition när det gäller att bevara de historiska källorna allt sedan den tid nationalstaten tog form i början av 1500-talet. Från 1600-talet vidgas materialet så att vi kan följa de enskilda personerna i skattelängder, kyrkobokföringen och krigsutskrivningar. Att vaka över kontinuiteten är av essentiell betydelse och ett mål för framtiden. En angelägen uppgift är att källorna används och att ett nära förhållande mellan forskning och arkiv upprätthålls.

Sedan den 16 oktober 1618, då rikskansler Axel Oxenstierna författade Kansliordningen för Rijkzens Archivum, har Riksarkivet haft det högsta ansvaret för att förvara och skydda de historiska källorna. Riksarkivet var då en del av Kungl. Maj:ts kansli fram till 1878, då det blev en självständig myndighet. Krigsarkivet grundades 1805, men blev en avdelning inom Riksarkivet 1995. Under åren 1899–1935 inrättades sju landsarkiv för att bland annat ta hand om de regionala och lokala myndigheternas arkiv. 2010 införlivades dessa landsarkiv med Riksarkivet till en myndighet. Riksarkivet förvarar främst arkivhandlingar från den svenska statliga och regionala förvaltningen, från myndigheter och

andra organ, men har även en stor del arkiv levererade från både rikstäckande och lokala föreningar, enskilda personer och godsarkiv. Dessa arkiv förvaras på pergament, papper, mikrofilm och på digitala medier, totalt drygt 80 hyllmil och denna informationsskatt är väl skyddad i Riksarkivets byggnader.

Det äldsta dokumentet i Riksarkivet är ett pergamentsblad ur en mässbok, skriven i England i slutet av 900-talet. Detta dokument kom till Sverige via den engelska missionen i Norge.

Att använda arkivinFORMATION från den offentliga förvaltningen är i Sverige sedan 1766 års tryckfrihetsförordning envars rättighet. Det görs dock undantag för sekretessbelagda handlingar och visst ömtåligt äldre material. Många av de äldsta dokumenten finns dock reproducerade i digital form och flera finns utlagda på nätet.

Släktforskning har i alla tider varit av stort intresse. Den första antavlan, som inrättades under vikingatiden på en runsten i Uppland, har fått tusentals efterföljare i form av fantastiska stamträd. Idag går man mer vetenskapligt till väga när dessa träd komponeras. I Riksarkivets samlingar förekommer släktutredningar från Rasmus Ludvigssons 1500-talstavlor för Vasaätten till den populära Settergrenska släktboken från vår egen tid.

För att hitta de svar man söker krävs ett visst detektivarbete. Informationen i t.ex. de otryckta urkunderna är till sin karaktär splittrad, det gäller ofta för den som söker att kombinera uppgifter från många olika ställen.

Via vår hemsida kan man själv gräva fram sin egen släkt och dess historia. Stöter man på problem kan man med fördel vända sig till riksarkivet@riksarkivet.se.

Varmt välkomna!"

En julhelg i min barndom

I slutet av sommaren inkom till Anbudets redaktion ett brev med nedanstående berättelse som bilaga. Brevet löd:

"Den långa, varma och torra sommaren som vi nu lägger bakom oss kommer vi säkert att minnas under lång tid framöver. Hos mej har den väckt tankar om hur det var på 1800-talet i bl.a. Småland då så många människor emigrerade då de inte kunde överleva och försörja sig här i Sverige.t

Min farmor var född 1856 i Bäckaby i Småland och en av tolv syskon med en ensamstående mor. Endast tre av syskonen blev kvar i Sverige, alla övriga emigrerade.

Jag har i min ägo en berättelse nedtecknad i Amerika 1890 av en ana på farmors sida.

Jag vill gärna dela med mig av berättelsen till Anbudets läsare. Tyvärr har en del ord fallit bort från originalet, men jag tycker ändå att den är värd att läsa och hoppas att den kommer Anbudets läsare till del.

*Med vänliga hälsningar
Inga Dahlberg"*

En julhelg i min barndom, nedtecknad 1890

Inne ibland skog och berg i Småland ligger en liten insjö, som endast av de närmaste i trakten är känd under namnet Spakholmasjön. Den är ganska djup i mitten, men vid kanterna är den grund. Om hösten och vintern 1855 var kölden så stark att somliga påstod att den lilla sjön var bottenfrusen och att den lilla bäck som gick ut från sjön De små kvarnar som alltid brukade mala vår säd till julbröd stod stilla av vattenbrist redan från början av december sedan tills vårsolen upptinade isen.

Som jag endast skadat 3 jular och troligen var detta den 4:e som stundade, så får jag ej mycket av livets strid och mina föräldrars bekymmer i sin fattigdom. Men det vet jag fast mera av rön gjorda efter den tiden att både fader och moder sökte att både för sig och mig (ty jag var deras enda barn) göra julen till en verklig högtid i den mån som deras omständigheter och tillgångar medgett.

Kallt och mycket snö som det var, väntade far med att gå till kvarnen med julrågen och korn och havre, för att låta mala, väntande på att det skulle bliva mildväder så den närmaste kvarnen kunde gå.

Men i den mån som dagarna blev kortare, blev naturen hårdare och snön öktes gång på gång så att man gjorde vägar över gärdesgårdar och stenmurar.

Som väl var hade far något tidigare kört hem några lass med björkved och lagt vid bodväggen så det var nog tills efter jul.

Men var han skulle få malt det visste han ej och jul skulle nu inträffa inom 8 dagar. En liten gris skulle slaktas men det var allt bäst att vänta med detta och gå till kvarnen först. Och säden tillagades och bittida körde far åstad. Öken var ett par små oxar som vi kallade mest stutar.

..... att som de hoppades återkomma om ett dygn eller högst två. Proviant var för både far och ök därför tillagat. Ändå det var tidigt på morgonen när far började resan, var det långt fram på eftermiddagen då far kom till den första kvarn vars hjul sakta vände sig i den väldiga isgrotta som omgav densamma var kvarnen överfull av säd, som en del redan legat där över en vecka, och om det blir lika kallt till natten som det är likt till, så stannar kvarnen innan kl 12 i natt. Med detta sorgliga besked efter liten vila och betning, knekar det iväg längre bort för att finna hjulaxeln dagen förut, av isens tyngd avbruten, men som nu höll på att med en ny ersättas. Men det tog åtminstone ett dygn till innan det blev färdigt och allting måste gå bra. All säden, som var där i förväg, skulle kunna malas på ytterligare 2 dygn så efter ett litet uppehåll emot den kalla natten måste resan fortsättas och vid 2-tiden på natten kom han fram till den 5:e kvarnen, som han besökt, men utan löfte att få julmalet.

Men trött av gåendet, för kölden tillät honom ej att öka, stannade han där tills i dagningen och under tiden försökte far att med böna med tårar i ögonen förmå någon, att vänta eller att förmå möldarn att sticka åtminstone något av fars mäld emellan de andras som redan var där och väntade – men förgäves. Det enda som möldarn till sist gjorde var, att han skrev ett brev till sin broder, som var möldare vid en annan kvarn, $\frac{3}{4}$ svensk mil därifrån.

Men allt längre bort dit begav far sig så fort ske kunde och till sist, efter ett långvarigt tiggande och framställande av sina hemmavarandes väntande, fick han lägga in säden och fick löfte om att så fort det kom till hans tur få malet. Men ett helt dygn förgick och det skulle säkert åtgått 3 eller 4 dygn till innan hans tur kommit om far som ej var i saknad av utväg och talade vid en som just skulle få malet att han skulle i tysthet taga en halvspann råg av fars och på så sätt fick far hela sitt lilla lass malet. Men då var i den kvarn över 2 dygn åtgångna. Efter 5 dagar och 2 timmar kom far hem på morgonen julafton. Trött och hungrig var både far och ök.

Men tänk vad mor väntat och gråtit sedan far gått och sedan hur hon fått springa ensam hemma med mig, som ej var gammal nog, att varken gå ut med henne eller utan fara stanna inne då hon gick ut för att syssla om kreaturen eller hugga ved. Husets förråd äro alltid till jul större än annars,

men nu var det mindre än det varit under hela året.

Så fattiga mina föräldrar voro så var jul ändå en högtid, som iaktogs både på ett kristeligt, borgeligt och sedvanligt sätt och skulle även nu ske.

Men moderns oförmåga såväl som saknaden på tillgångar skulle denna jul bli den mest ledsammaste som de upplevt.

Vid jul var det alltid vanligt att hava flera slags såvel, flera slags bröd, dricka och ljus, ett förråd av god björkved för minst en vecka tillagad före jul. Mässing, koppar och tennkärslurades, fönster och golv tvättades, fint hackat ris ströddes på golvet efter det rentvättade och slätmanglade gardinerna blivit upphängda. Denna gång gick allt emot. Och hade jul för alla ej ovillkorligen inträffat på en och samma dag skulle det säkert blivit uppskattat.

Julafton var det för både rik och fattig, hög såväl som låg. Kl 12 efter gammal sed skulle ringklockorna ljuda från olika kyrkor, höras ända till torpet vid Spakholmen, då allting brukade vara i ordning till jul. Men ej så i dag.

Mor hade att sätta deg till bröd, far till att hugga ved, lite fläsk hade mor fått från en grannhustru och det var det enda som fanns att koka till att doppa på. Medan degen jäste arbetade man med skurning och tvättning och ett och annat. Tills fram emot kvällen kunde hon börja baka. Far hade huggit och burit in ved fastän han var mycket trött. Men det var en klump igen. Den måste han ha sönder och sedan

skulle han sluta för det hade redan börjat skummna och han behövde att se om kreaturen. Men just som han skulle hugga till så slant yxen och huggde så i stöveln. Det var skada. Men ve och fasa. Blod började att strömma ut ur hålet i stöveln och då han kom in för att se efter hur det var, var det ett stort sår i foten strax över stortåen och det var så djupt, att benen vad skadade. Och nu till jul!

Efter mor hjälpt honom att binda om och han fått lägga sig i sängen och mor fått första brödet i ugnen, måste hon ut i lagårn och göra sysslorna.

Det var 3 fönster på stugan och det var alltid vanligt att hava 2 ljus i vartdera och 2 på bordet. Men till följe av fars bortovaro i dessa dagar voro inga ljus stöpta och inga till att tända.

En gammal lampa av tennbleck och litet rå..... olja var det enda som fanns. Den hängdes i taket och skenet från densamma motsvarade alldeles det övriga julskenet i hemmet.

Hur det blev i detta hem låter sig bättre tänkas än beskrivas. Ty far var ej på fötter på 6 veckor. Så från den tiden hade jag fått min del av bekymmer, ty jag hade fått en broder att vaggga, så det var ej roligt för mig. Men var och en får sitt i denna världen.

Jonas Peter Jonasson (Lundstrom)

Fördjupningskurs

Fördjupningskurs i släktforskning har hållits i lokalen i Eskilstuna under hösten 2018. Under de sex träffarna har under glad samvaro, stor nyfikenhet och intensivt engagemang olika ämnesområden gått igenom. Den kunniga kursduledningen har exempelvis visat och förklarat digitala släktforskarprogram, förekomsten av smeder och valloner, hur DNA används i släktforskning, hur man hittar sjömän, soldater och emigranter. Så har lite tid också blivit över att sitta vid lokalens datorer och forska själv med chansen att få

Fr v. Britt-Marie Stenqvist-Andersson och Marie Cypriansen

lite hjälp av kursledarna. Men det stora arbetet återstår för deltagarna att göra hemmavid och förhoppningsvis har alla blivit inspirerade därtill.

Fr v. Eshjörn Persson, Inger Brokvist, Margareta Toss, Eva Callmer, Anette Hallbert, Gun Sundberg och Anita Andersson

Text & foto: Gun Sundberg

Fogdöns hembygdsförening

Fogdöns hembygdsförening bildades en snörök och kall vinter 1984-85. Några personer samlades och en styrelse kom till.

Förhoppningen då, var att så många, som möjligt av Fogdöns innevånare skulle

finna föreningen intressant och vilja vara med och bidra på olika sätt. Med facit i hand vet vi att dessa förhoppningar har infriats och det i mycket hög grad.

Nu finns i föreningen ca 500 medlemmar och intresset för aktiviteter och evenemang av olika slag är hög. Många medlemmar deltar i olika arbetsgrupper och jobbar för att föreningen ska utvecklas och bli bättre och bättre. Föreningen bjuder också på ett stort utbud av program, som fordrar mycket ideellt arbete!

Vissa av våra aktiviteter återkommer år från år. Exempel på detta är Nationaldagsfirande dvs festligheter runt 6 juni. För många år sedan introducerade dåvarande styrelsen att be Fogdö skolas elever i åk 6 att skriva om sin vardag och om sina framtidsplaner i en uppsats. Dessa uppsatser samlades ihop och förvarades i kommunens arkiv. År efter år skrevs sedan uppsatser och meningen var att efter femton år ta fram dessa, bjuda in de gamla eleverna och ge tillbaka uppsatserna under lite festliga former. Så har nu skett i många år och det har blivit mycket trevliga tillställningar i samband med Nationaldagsfirandet i Fogdö kyrka.

Under v.32 finns återkommande Kulturdagar, som bjuder ett omväxlande program.

Exempel är årets kulturdagar som inleddes med guidad tur med buss på Fogdön. Mycket välbesökt och populärt. En av dagarna kommer veteranfordon i stor mängd till Fogdö bygdegård och visar upp sina pärlor. Då utses också efter omröstning kvällens pärla, dvs den bil som utsetts till den i de flestas tycke finaste och bäst bevarade bilen!

Den här sommaren har varit exceptionell med sitt fina väder. Detta inbjöd till fler utomhusaktiviteter än vanligt.

En vandring på Fogdön längs en allé gav kunskap om växter, träd och intressanta gamla byggnader.

Fogdöns hembygdsförening förvaltar ett soldattorp i Husby, Vansö.

Detta torp sköts av en arbetsgrupp, som har hand om all den vård, som behövs med ett gammalt hus! Till detta hör också en aktivitetsgrupp, som ordnar program av olika slag vid torpet. Några exempel: Gökotta, Öppet hus på onsdagar under juli månad, Musikcafé, Berättarkväll i november.

Hit kommer också Fogdö skolas elever för att få en inblick i hur livet kunde levas på 1800-talet. Då får man också träffa soldat Frisk och han hustru Amanda + flera av deras grannar, som visar på sysslor både inne och utanför torpet.

Samarbete med andra på Fogdön aktiva föreningar tycker vi är viktigt, så vi har utbyte tex under kulturdagarna i augusti med Vårfruberga klosterförening, Stiftelsen Fogdös gamla skola, Fogdö IF och inte att förglömma Fogdöns bygdegårdsförening, som vi hyr vår lokal hos och som vi har stort utbyte av och med.

Ibland engagerar vi oss tillsammans med föreningar utanför Fogdön och under våren hade vi ett mycket givande samarbete med Strängnäs konstnärskademi. Då anordnade vi tillsammans en Konstrunda på Fogdön under en helg i

Husby soldattorp Vansö. Bildkälla: Fogdöns hembygdsförening

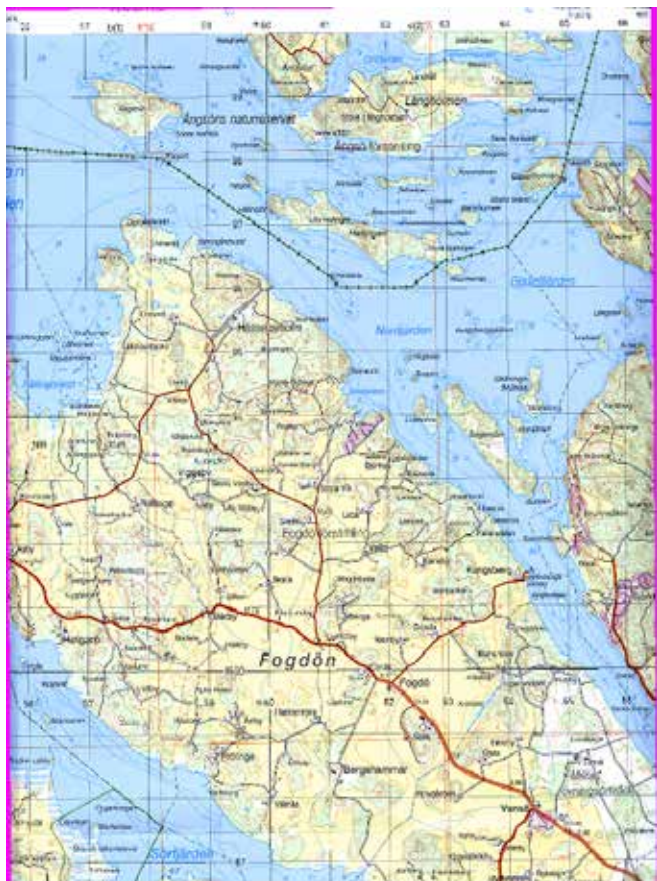
maj. Drygt tjugo konstnärer ställde då ut sina alster på tretton platser på Fogdön. Många gårdsägare hade välvilligt öppnat sina hem, slott och gårdar för konstnärerna. Det var oerhört stort intresse av besökare från hela Sörmland.

Ett annat evenemang, som varje år drar stora skaror till Fogdön är Julmarknaden. Den har funnits i väldigt många år, men är ständigt efterlängtat och besöks av många människor.

Kursverksamheten i hembygdsföreningen når olika intressegrupper.

De som är historiskt intresserade har under flera år kunnat delta i intressanta forskaruppgifter om historiska, framgångsrika kvinnor. För den konstnärligt intresserade har vi målningskurs.

Tycker man om att sjunga i kör kan man delta i "Liljankören" en blandad kör, som också har en blandad reper-toar. Kören framträder på olika ställen på begäran och flera äldreboenden har fått besök.

Hembygdsföreningen har elva möten om året inkl. Årsmöte och Höstmöte.

Höstmötet är i år den 4 oktober och förutom de vanliga förhandlingarna ska vi också minnas den gamle spelmannen och kompositören Per Eriksson från Fogdö. Det är i år 200 år sedan han föddes.

Varje år sedan 1988 har en särskild kommitté skrivit en årsskrift. Dessa har nu blivit många och de är i sig en intressant dokumentation över en livaktig och fantastisk förening, samt en bygd i stadig utveckling. Till exempel har man i varje årsnummer en person och en gård, som ges extra stort utrymme!

En av dem som var med och startade hembygdsföreningen, Bernt Jonsson, har ägnat enorm tid åt att intervjua äldre Fogdöbor och nu finns en kulturskatt i inspelade intervjuer.

Det här är bara ett axplock av det som gör Fogdöns hembygdsförening till vad den är idag!

Det är ju människorna, som arbetar och utvecklar föreningen. Var och en på sitt sätt! Alla och allt är lika uppskattat. Det är ett privilegium att få vara ordförande i Fogdö hembygdsförening!

Lilian Granbeck
ordförande

B

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med nya adressen på baksidan till:
ESSF, Dambergsgatan 1, 633 41 Eskilstuna

*God Jul och
Gott Nytt År
önskar
Redaktionskommittén*

**Välkommen som fortsatt eller ny medlem i
Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening**

Vi är tacksamma för inbetalning av årsavgiften (se nedan) så snart som möjligt, dock senast den **31 januari 2019**.
Vid inbetalning kan du klippa ut och använda inbetalningskortet nedan. Om du betalar på annat vis ber vi dig vänligen att uppges medlemsnummer (se adressatfältet på tidningen), familjemedlems namn, e-postadress och tel.nr.

Styrelsen

Klipp längs den streckade linjen

Blankett för betalning via Privatgirot

BANKGIRO INBETALNING/GIRERING AVI

Meddelande till betalningsmottagaren

Fullbetalande medlem	250:-
Familjemedlem	150:-
Ungdomsmedlem (t o m 23 år)	50:-

Medl.nr

Familjemedlems förnamn

E-post.....

Tel

Avsändare (namn och postadress)

Betalningsmottagare (endast namn)

Eskilstuna - Strängnäs Släktforskarförening

Svenska kronor

öre

Till bankgironr (xxx-xxxx eller xxxx-xxxx)

805-3431